

Nr 394.

Av herr **Weibull**, *angående åtgärder, åsyftande att Aktiebolaget Vin- och Spritcentralen samt Aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet må i sina tillverkningar i största möjliga utsträckning gynna inhemsk produktion.*

Under för olika länder brydsamma situationer ha ofta under nödvändighetens tvång uppstått nya områden för produktiv verksamhet, som tidigare icke ansetts vare sig möjliga eller ens behöfliga. Likaså ha under sådana tider för redan befintliga näringsgrenar sådana åtgärder vidtagits, som verkat stimulerande och utvecklande. Den nuvarande svårartade ekonomiska krisen bör ge såväl enskilda som statsmakterna de allvarligaste påminnelser om nödvändigheten att rikta uppmärksamheten på alla sådana förhållanden, som kunna anses vara ägnade att på samma gång främja den inhemska produktionen som att förbättra landets handelsbalans. Till de områden, där det synes finnas förutsättningar för åtgärder i antydd riktning höra vissa njutningsmedelsindustrier, nämligen vin- och sprittillverkningen samt fabrikationen av tobaksvaror.

Vad först angår *vintillverkningen* är denna visserligen icke okänd här i landet, eftersom våra trädgårdsskolor under många år meddelat undervisning i beredning av vin av frukt och bär, varjämte undervisning häri meddelas även på annat sätt. Om än sålunda *vintillverkning* äger rum i många lantushåll för eget behov och även vin tillverkats i något större skala, har sådant av inhemsk tillverkning av känd anledning icke saluhållits, förrän A.-B. Vin- och Spritcentralen på sistone visat sitt intresse härför. Den alkoholhaltiga dryck, som av detta bolag tillverkats av rabarbersaft och förts i marknaden under namn av dessertvin, har rönt sådan uppskattning, att första årgången lär vara slutsåld. Det lyckade resultat, som sålunda uppnåts, synes giva anledning till det antagandet, att ännu bättre resultat skulle kunna vinnas med äpplen, vinbär, krusbär och blåbär, vilkas saft äger ännu större naturliga förutsättningar att giva en smaklig bordsdryck än rabarbern. Särskilt äppelvin, s. k. cider, är en dryck, som i vissa länder — Frankrike, Tyskland, Schweiz, Ryssland — under århundraden tillverkats till daglig måltidsdryck i avsevärt större skala än någonsin druvvin. För sådant ändamål kan användas sådan sekunda frukt, som icke lämpar sig att föra i handeln. Genom denna utsortering skulle fruktodlarna erhålla i genomsnitt bättre betalt för frukt av bättre kvalitet, vilket skulle stimulera till ökad

fruktproduktion efter nationella metoder. Våra lättodlade och rikt givande vinbär skulle också kunna finna avsevärd användning för vintillverkning, ävensom blåbär, varav ofta rik tillgång förefinnes. En tillverkning av vin i större skala inom landet skulle sålunda icke blott avsevärt nedbringa importen av utländska viner utan även underlätta för våra trädgårdsodlare och jordbrukare att finna ökad avsättning för sina produkter.

Vad angår sprittillverkningen må först och främst framhållas det olämpliga uti att under nuvarande förhållanden importera brännvin, när det finns tillräckligt härav inom landet och det icke torde bereda större svårigheter att utexperimentera sådana brännvinsorter, som täcka de mest skilda smakfordringar.

Med tanke på den alltjämt stegrade konsumtionen av whisky och den i stark tillbakagång stadda odlingen av korn, av vilken whisky tillverkas, framställer sig vidare osökt frågan, om icke denna lyxdryck skulle kunna tillverkas inom landet.

Då A.-B. Vin- och Spritcentralen äger stora ekonomiska som tekniska resurser, finner jag det i föreliggande ekonomiska läge angeläget att riksdagen i nationellt näringsfrämjande syfte uttalar den meningen, att nämnda bolag med det snaraste igångsätter sådana experiment, som kunna leda till inhemsk tillverkning i stor skala av 1) olika slag av frukt- och bärvin, 2) brännvinsorter, som onödiggöra importen av nu efterfrågat utländskt brännvin, samt 3) whisky.

Vad beträffar tillverkningen av *tobaksvaror*, har tobaksodlingen i vårt land av ålder hört samman med trädgårdsodlingen. Vid 1730-talets slut funnos i riket 30 tobaksfabriker med sammanlagt omkring 750 arbetare. Uppkomsten av dessa småfabriker anses i väsentlig grad hava berott på den då blomstrande inhemska tobaksodlingen. Tobaksindustrin i Sverige har sålunda en gång baserats på inhemsk odling av tobak. Under trycket av världskriget upplevde tobaksodlingen i landet hastigt en renässans. I krigsperiodens tobaksvaror — främst piptobak och snus — torde också ingått en högre procent av svenskodlad tobak än för närvarande. Under nämnda tid igångsattes av Tobaksmonopolet ett intensivt arbete icke blott med avseende på odling av tobak i olika delar av landet utan även med avseende på försök med nya sorter av tobaksplanter, förädlingsförsök m. m. Under 10-årsperioden 1915—1924 utgjorde antalet odlare i medeltal 1,825 per år, högst år 1915 med 2,267 st.; odlingsarealen utgjorde i medeltal 337 hektar, kvantiteten skördade tobaksblad i medeltal 692,000 kilogram och medelpriset utgjorde för tioårsperioden 1 krona 56 öre per kilogram, lägst 72 öre år 1915 och högst 2 kronor 42 öre år 1918. På Skåne kommer huvudparten av odlingsareal och antalet odlare, som där för år 1924 utgjorde icke mindre än 1,333 i Kristianstads län och 407 i Malmöhus län.

Under de senaste åren har emellertid den inhemska tobaksodlingen nedgått. År 1931 uppgick tobaksarealen sålunda allenast till 276 hektar, och den invägda kvantiteten tobaksblad till 436,000 kilogram.

För närvarande användes svenskodlad tobak endast till snus. Inhemsk tobak torde dock liksom före monopolets införande med framgång kunna användas till piptobak, cigarrer och cigarretter. Då det emellertid är uppenbart att svenskodlad tobak icke kan uppnå samma kvalitet som tobak, odlad i sydligare länder med för tobakens aromatiska utveckling m. m. särskilt gynnsamt klimat, torde skattelindring för inhemsk produktion vara nödvändig för att tobaksvaror härav skola kunna försälas till ett mot kvaliteten svarande lägre pris än utländska. Sådan skattelindring lär med gott resultat ha tillämpats i Tyskland.

Med hänsyn till det ovan anförda och under betonande av nödvändigheten att i nuvarande tid beakta alla möjligheter att uppmuntra och gynna svensk produktion, varvid de båda statsmonopolen enligt min uppfattning böra gå i spetsen, får jag sålunda hemställa,

att riksdagen ville besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsammaste åtgärder för att A.-B. Vin- och Spritcentralen samt A.-B Svenska Tobaksmonopolet i sina tillverkningar måtte i största möjliga utsträckning gynna inhemsk produktion.

Stockholm den 22 januari 1932.

Harry Weibull.

